
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

פלורנטינים בשפת החסד: דנטה, פטררקה ובוקאצ'ו;
בספרות העברית - 19240

תאריך עדכון אחרון 26-08-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: בוגר

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: ספרות כללית והשוואתית

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' גור זק

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: gur.zak@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

תאור כללי של הקורס:

מטרת הקורס היא לבחון את התקבלות יצירתם של "שלושת הכתרים" של הספרות האיטלקית - דנטה, פטררקה ובוקאצ'ו - בספרות העברית למן הרנסנס ועד לימינו. תוך מתן דגש מרכזי ל "קומדיה האלוהית" של דנטה ול "קנצוניירה" של פטררקה, הקורס יבחן את השימושים האתיים, האסתטיים והפוליטיים שנעשו ביצירות הללו בשפה העברית לאורך המאות. בין היתר נעסוק במהפך שחל בשימוש בדנטה בין ספרות דור התחייה, שראתה במשורר הלאומי האיטלקי מודל לא אכזב לאידיאולוגיה הלאומית-ציונית המתחדשת, לספרות דור המדינה, שהשתמשה בדנטה כבסיס לאוניברסליזם הומינסטי מחד וכמבשר של הטראומה והחורבן של יהדות אירופה מאידך. בין היוצרים והיוצרות בהם נעסוק: משה בן יצחק מריאטי, מיכה יוסף ברדיצ'בסקי, שולמית הראבן, לאה גולדברג, אהרון מגד, אנטון שמאס ושרון אס.

מטרות הקורס:

1. לנתח את התקבלות יצירתם של דנטה, פטררקה ובוקאצ'ו בספרות העברית לאורך הדורות.
2. להכיר לעומק גישות לחקר התקבלות ספרותית ולהבין את החשיבות התרבותית והפוליטית של התקבלות זו.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. להכיר מקרוב את מאפייני ההתקבלות של אבות הספרות האיטלקית בספרות העברית למן הרנסנס ועד לימינו
2. להציג ידע משמעותי בתיאוריות של התקבלות ספרותית
3. לנתח באופן מעמיק ומקורי היבטים שונים של התקבלות ספרותית וחשיבותה

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס: פורנטלית ודיון בכיתה

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

1. דנטה, פטררקה והספרות העברית ברנסנס האיטלקי: עמנואל הרומי
2. דנטה, פטררקה והספרות העברית ברנסנס האיטלקי - המשך
3. דנטה ופטררקה בתקופת הבארוק

-
4. לאומיות איטלקית וספרות עברית במאה ה - 19
 5. דנטה ו"דור התחייה": ברדיצ'בסקי
 6. ברדיצ'בסקי, ז'בוטינסקי, דנטה
 7. דנטה, דור המדינה והשואה: לאה גולדברג
 8. פטררקה, הומניזם וספרות עברית: לאה גולדברג
 9. דנטה, דור המדינה והשואה: שולמית הראבן
 10. אהרון מגד, דנטה והציונות
 11. אהרון מגד: המשך
 12. דנטה עכשיו: כליל זיספל ושרון אס
 13. דנטה והספרות הפלסטינית: אנטון שמאס

חומר חובה לקריאה:

1. עמנואל הרומי, מחברת התופת והעדן, בתוך מחברות עמנואל (מחברת עשרים ושמונה) (ירושלים: מוסד ביאליק, תשי"ז).
2. משה בן יצחק מריאטי, מקדש מעט (וינה, 1851)
אלסנדרו גואטה, "לב לבבי הנאהב: הקינה של משה בן יצחק מריאטי עם פטירת אשתו," מחקרים בספרות העברית בימי הביניים וברנסנס, עורכים טובה רוזן ואבנר הולצמן (תל אביב, תשס"ג), 309-327.
חיים שירמן, מבחר השירה העברית באיטליה (ברלין, 1934), מבחר סונטות
3. משה זכות, תפתה ערוך (בתוך שירמן, מבחר השירה העברית באיטליה)
דבורה ברגמן, שביל הזהב: הסונט העברי בתקופת הרנסנס והבארוק (ירושלים: 1995)
4. שאול פורמג'ני, ספר מראות אלוקים לדנטה, הקדמה (טרייסטה, 1869),
https://www.nli.org.il/he/books/NNL_ALEPH990018742460205171/NLI
שירי אפרים לוצאטו, שמואל דוד לוצאטו ("לכבוד דנטי המשורר"), רחל מורפורגו ואברהם שלום ("על קבר פטררקה") בתוך שירמן, מבחר השירה העברית באיטליה.
Asher Salah, "A Matter of Quotation: Dante and the Literary Identity of the Jews in Italy," in *The Italia Judaica Jubilee Conference*, eds. Shlomo Simonsohn and Joseph Shatzmiller (Leiden, 2013), 167-198.
5. מיכה יוסף ברדיצ'בסקי, "אהבת נעורים", "מחניים". זמין ב:
<https://benyehuda.org/read/4755>
יואב רונאל, "הבו לי חלל קטן ושם בירכתי האדמה אלך ואהגה בו נכאי, נכאינו": המרחב המלנכולי ביצירת מיכה יוסף ברדיצ'בסקי"
6. מיכה יוסף ברדיצ'בסקי, מרים
זאב ז'בוטינסקי, תרגום והערות למספר ממזמורי ה"תופת" <https://benyehuda.org/read/2308>
7. לאה גולדברג, בעלת הארמון (רמת-גן, תשכ"ז)
לאה גולדברג, מבוא לקומדיה האלוהית (ירושלים, 1958), 1-46
Glenda Abramson, "Hellenism Revisited: The Uses of Greek Myth in Modern Hebrew Literature" *Proof texts* 10.2 (1990): 237-255.

8. לאה גולדברג, "אהבתה של תרזה די מון", בתוך שירי אהב"ה וזה"ב: הסונטות של לאה גולדברג, ערכה עפרה יגלין (תל אביב, 2008)
שמעון זנדבנק, "לאה גולדברג והסונט הפטררקי", בתוך שתי בריכות ביער (ירושלים, 1974)

9. שולמית הראבן, "בדמדומים", בתוך בדידות (ירושלים, 1980)

10. 11. אהרון מגד, העטלף (תל אביב: 1975)

12. כליל זיספל, הקומדיה הציונית: התופת (תל אביב, 2012)
שרון אס, המגרפה (רמת גן, 2021)

13. אנטון שמאס, ערבסקות (תל אביב: 1986)
שי גינזבורג, "ארון הספרים ושפת החסד ביצירת אנטון שמאס", מכאן י"ד (2014): עמ' 239-263

חומר לקריאה נוספת:

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 70 %
השתתפות פעילה / עבודת צוות 10 %
מצגת / הצגת פוסטר / הרצאה 20 %

מידע נוסף / הערות: